

Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30604>

Özet

Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i, 2011 y?l?nda Filiz Zayimo?lu Öztürk taraf?ndan doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmif? özgün bir ölçme arac?d?r. Ölçe?in temel amac?, Sosyal Bilgiler ö?retmenlerinin ve ö?retmen adaylar?n?n ilkö?retim Sosyal Bilgiler dersi ö?retim program?nda belirlenen ö?renme alanlar?na yönelik sahip olduklar? **özyeterlik** düzeylerini belirlemektir. Ölçek geli?tirme süreci, kapsaml? geçerlik ve güvenilirlik analizleri ile desteklenmi?tir.

Ba?lang?çta 126 maddeden olu?an ölçek, **faktör analizi** sonucunda 111 maddelik nihai formuna ula?m??t?r. Bu son form, içerikleri Sosyal Bilgiler ö?renme alanlar?na uygun olarak adlandır?lm?? on farkl? alt boyuttan olu?maktadır. Ölçe?in iç tutarlıl????, hesaplanan yüksek **Cronbach Alpha** katsay?s? (0.90) ile kan?tlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Ö?retmen Adaylar?, Ö?retmen **Özyeterlik**, Sosyal Bilgiler Ö?retim Program?, **Faktör Analizi**, E?itim Psikolojisi, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Filiz Zayimo?lu Öztürk

Amaç

Ölçe?in birincil amac?, Sosyal Bilgiler dersini veren ö?retmenlerin ve bu alanda mesle?e haz?rlanan ö?retmen adaylar?n?n, dersin müfredat?nda yer alan spesifik ö?renme alanlar?n? ö?retme becerilerine dair inançlar?n?, yani **özyeterlik** alg?lar?n?, güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir.

Bu ölçüm arac?, e?itimcilerin kendilerini hangi ö?renme alanlar?nda daha yeterli veya yetersiz gördü?ünü tespit ederek, hedef odaklı mesleki geli?im programlar?n?n ve hizmet içi e?itimlerin planlanmas? için önemli bir tan? arac? i?levi görmektedir. Ölçek, özellikle ilkö?retim düzeyindeki Sosyal Bilgiler ö?retimine odaklanmaktadır.

Yap?

Ölçek, psikolojide Albert Bandura taraf?ndan geli?tirilen sosyal bili?sel teoriye dayanan **özyeterlik** (self-efficacy) yap?s?n? ölçmektedir. Ölçek, genel bir yeterlik alg?s? yerine, Sosyal Bilgiler dersi içindeki somut ve ayr? ö?renme alanlar?na yönelik özgül yeterlik inançlar?n? hedef alır.

Yap?lan analizler sonucunda ölçek, içerikleri dikkate al?narak alanyaz?na uygun biçimde

adland?r?lm?? ve yeniden tan?mlanm?? on farkl? alt boyutta yap?land?r?lm??t?r. Bu on faktör, Sosyal Bilgiler dersi ö?retim program?nda yer alan farkl? ö?renme alanlar?n?n isimlerini ta??maktad?r ve böylece çok boyutlu bir yap?y? temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, hem kapsam geçerlili?i hem de yap? geçerlili?ini içermektedir. Ölçe?in kapsam (içerik) geçerlili?ini sa?lamak için, Sosyal Bilgiler alan?nda uzmanla?m?? be? akademisyen taraf?ndan detayl? incelemeler yap?lm??t?r. Bu incelemeler, maddelerin ilgili ö?renme alanlar?n? yeterince temsil etti?ini do?rulam??t?r.

Yap? geçerlili?i ise **faktör analizi** ile test edilmi?tir. Verilerin analize uygunlu?unu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsay?s? ve Bartlett Sphericity testi istatistiksel olarak anlaml? ($P \leq .01$) bulunmu?tur. Bu sonuçlar, verilerin faktörle?tirme için uygun oldu?unu ve ölçe?in kuramsal yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlıl???n? incelemek ve güvenilirlik kan?t?n? sunmak amacıyla, nihai formun **Cronbach Alpha** iç tutarlılık katsay?s? hesaplanm??t?r. Hesaplanan **Cronbach Alpha** katsay?s? 0.90 olarak belirlenmi?tir.

Akademik standartlara göre (Balc?, 2001; Tav?anc?l, 2002; Turgut ve Baykul, 1992), 0.70'in üzerindeki de?erler kabul edilebilir güvenilirlik düzeyini i?aret etti?inden, 0.90 de?eri ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlıl???a sahip oldu?unu ve Sosyal Bilgiler ö?retmen ve ö?retmen adaylar?n?n özyeterlik düzeylerini ölçmek için güvenilir bir araç oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinin ba?lang?c?nda 126 madde ile yap?lan ilk **faktör analizi**, ölçe?in on dört faktörlü bir yap? sergiledi?ini ortaya koymu?tur. Bu on dört faktör, toplam varyans?n %70,9'unu aç?klam??t?r. Bu a?amada, faktör yükü de?eri 0.40'ın alt?nda kalan 15 madde ölçekten ç?kar?larak madde havuzu 111'e dü?ürülmü?tür.

Kalan 111 madde ile tekrarlanan **faktör analizi** ve faktör döndürme (rotasyon) i?lemi sonras?nda, ölçe?in on alt boyutta topland??? görülmü?tür. Bu on faktör, içerikleri Sosyal Bilgiler dersi ö?renme alanlar?na (örne?in, Birey ve Toplum, Kültür ve Miras) kar??l?k gelecek ?ekilde adland?r?lm?? ve ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? peki?tirmi?tir.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: 5'li **Likert** tipi derecelendirme ölçeği (1= hiç uygun değil - 5= oldukça uygun)

Language Available: Türkçe

Population Group: Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Öğretmen Adayları

Age Group: Yetişkin

Population Details: İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin yeterlik algılarının değerlendirilme üzere seçilen eğitimciler.

Test Methodology: Açıklayıcı **faktör analizi** ve **Cronbach Alpha** güvenirlik katsayıları hesaplamaları.

Anahtar Kelimeler

Öğretim Yeterliliği, Sosyal Bilgiler, **Özyeterlik**, Ölçek Geliştirme, Eğitim Araştırmaları, **Likert** Ölçeği, **Cronbach Alpha**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: filizzayimogluozturk@gmail.com

Correspondence Address: Filiz Zayımoğlu Öztürk (iletişim için yukarıdaki e-posta adresi kullanılabilir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2011 yılında doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için doğrudan sorumlu yazar Filiz Zayımoğlu Öztürk ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal teze ait bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [sosyal-bilgiler-ogrenme-alanlarina-iliskin-ozyeterlik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

- Zayimo?lu-Öztürk, F. (2011). *Sosyal bilgiler ö?retmenlerinin ve ö?retmen adaylar?n?n ilkö?retim sosyal bilgiler dersi ö?retim program?nda yer alan ö?renme alanlar?na ili?kin özyeterlik düzeylerinin incelenmesi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balc?, A. (2001). *Sosyal bilimlerde ara?t?rma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem A Yay?nc?lık.
- Tav?anc?l, E. (2002). *Tutumlar?n ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yay?n Da?ıtım.
- Turgut, M. F., & Baykul, Y. (1992). *E?itimde ölçme ve de?erlendirme*. Ankara: ÖSYM Yay?nlar?.

Sosyal Bilgiler Ö?renme Alanlar?na ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in 111 maddelik nihai formu ve alt boyutlara ait maddeler kaynak içerikte sa?lanmam??tır.